

Т.Б. Грищенко, директор наук. бібліотеки (*ХНУРЕ, Харків*)
О.М. Нікітенко, канд. техн. наук, доц. (*ХНУРЕ, Харків*)

ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ БІБЛІОТЕК

Останніми роками спостерігається зростаючий попит для некомерційних організацій, щоб надати доказ їх цінності для окремої особи, для їх батьківських організацій та для суспільства. Для бібліотек традиційно така цінність сприймається як таке, що само собою зрозуміле. Однак користувачі стають все більш незалежними в практиці пошуку інформації, а також інформація, як здається, є безкоштовною в Інтернет, так що вигоди, що одержують від бібліотечних послуг, викликають сумнів не тільки через фінансування установ, але й через громадськість.

Тут вплив визначається як вплив бібліотек та їх сервісів на окрему особу та/або на суспільство.

Аспектами впливу бібліотек є:

- вплив може бути негайним чи подовженим;
- вплив може бути далекосяжний чи обмеженим;
- вплив може бути навмисним чи ненавмисним;
- *фактичні* вигоди для користувача відрізняються від *потенційних* вигод.

В залежності від попереднього досвіду і компетенції бібліотечна діяльність та послуги можуть мати різний вплив на різні групи або особи.

Вплив бібліотек можна поділити на такі напрями:

- а) вплив на особу;
- б) вплив на бібліотечну установу чи спільноту;
- в) соціальний вплив.

В усіх трьох випадках, вплив може стосуватися змін в особах, групах, установах чи суспільстві, але також може створювати економічну цінність.

Вплив на особи взагалі означає вплив бібліотечних контактів та бібліотечних сервісів на окрему особу, але це може також стосуватися цілої групи.

Цей вплив може мати такі ефекти:

- а) зміна в навичках та компетентностях;
- б) зміна у відносинах та поведінці;
- в) найвищий успіх у дослідженнях, навчанні чи кар'єрі;
- г) особисте благополуччя.

Бібліотечні сервіси можуть привести до успіху в наукових дослідженнях, вивченні і навчанні, або в своїй професії.

У всіх цих сферах можливі такі ефекти:

- заощаджений час в пошуку інформації;
- вдосконалення дослідницьких навичок і критичного мислення;
- вибір релевантної інформації щодо питання цілеспрямованими

пошуку;

- актуальність дослідницької теми користувача;

– кращі кар'єрні шанси за рахунок поліпшення інформаційної грамотності.

Академічний успіх може виявитися:

- в коротшій тривалості навчання;

- у високих оцінках з іспитів;

- в утриманні студента;

- у високому рівні зайнятості після іспитів;

– у якості публікацій (високий імпакт-фактор, публікація в рецензованих журналах).

Стратегія планування бібліотек починається з ідентифікації та формулювання призначення бібліотеки та довготермінових цілей і короткотермінових завдань.

Більшість бібліотек є частиною установ – суспільства, школи, комерційної фірми чи університету – і призначення і цілі бібліотеки мають бути скореговані з такими її батьківської установи. У зв'язку з цим вплив бібліотечних сервісів має підтримувати інституційні та стратегічні цілі організації.

Під час планування впливу варто розглянути питання про те, що:

- вплив не завжди є передбачуваним;

- він буде часто тільки ставати видимим з плином часу;

– вплив може бути вищим, якщо виграш у навичках і компетентностях або зміни в поведінці, здається вигідним для користувача (наприклад, перед іспитом);

– зміни в осіб є більш вірогідними, якщо вони базуються на попередніх навичках і компетентностях;

– позитивний досвід бібліотечних контактів повертає користувачів для навчання за допомогою бібліотечних сервісів.

Таким чином, бібліотека закладу вищої освіти може впливати як на успішність студентів, так і допомагати вченим у поширенні їх наукових здобутків.